

OCJENA RADNE SPOSOBNOSTI PRIVATNOG DETEKTIVA

UVOD

Detektivska djelatnost obuhvaća prikupljanje obavijesti i podataka potrebnih za utvrđivanje činjenica, uvid u osobne i druge podatke te korištenje i obradu osobnih i drugih podataka za potrebe naručitelja detektivskih usluga, sve u granicama ovlasti koju daje naručitelj i u skladu s odredbama Zakona o privatnim detektivima (N.N., br. 24/09.). Detektivsku djelatnost mogu obavljati pravne osobe i obrtnici koji imaju odobrenje ministarstva nadležnog za unutarnje poslove. Najučestalije tražene usluge koje obavljaju privatni detektivi su: nadzor i praćenje osoba, potraga za nestalima, bračne nevjere, kontrole lažnih bolovanja, utvrđivanje identiteta osoba, nadzor računala, DNK analiza, otkrivanje maloljetničke delikvencije i mnoge druge.

Davne 1833. g. francuski vojnik Eugéne Francis Vidocq odlučio je otvoriti agenciju za pružanje istraživačkih usluga imena "Firma za univerzalne informacije u vezi trgovine i privrede". Firma i slične agencije zapošljavale su kriminalce ne bi li za imućne klijente rješavali "probleme". E. F. Vidocq smatra se prvim privatnim detektivom. Profesija detektiva česta je tema književnih djela kao njihovi likovi detektivi: Sherlock Holmes, gospođica Marple, Hercule Poirot, Adrian Monk i mnogi drugi. Prema podacima iz 2012. godine Hrvatska je imala preko 60 prijavljenih licenciranih detektiva i 16 detektivskih agencija, unutar kojih je bilo zaposleno 25 privatnih detektiva. Detektivske usluge moder-

nog doba pružaju usluge u vezi s obavještajnim radom u raznim poslovanjima, zaštitom obitelji, pronevjerama i bračnim prevarama.

Prema članku 4. Pravilnika o utvrđivanju opće zdravstvene i posebne sposobnosti zaštitara i detektiva (N.N., br. 83/96.), osim prethodnog pregleda prije početka rada, detektivi su dužni obaviti pregled specijaliste medicine rada i sporta svake dvije godine koji obuhvaća pored liječničkog pregleda, laboratorijske nalaze, RTG pluća, pregled okuliste, otorinolaringologa, neuropsihijatra ili neurologa, psihijatra i pregled psihologa. Ocjena radne sposobnosti prema ovom pravilniku može biti sposoban/na ili nesposoban/na za poslove privatnog detektiva.

PRIKAZ SLUČAJA

Muškarac star 51 godinu, oženjen, otac dvoje djece, po zanimanju policajac, 31 godinu radnog staža u policiji, dolazi na pregled u ambulantu medicine rada i sporta zbog zapošljavanja u privatnoj agenciji, na poslovima privatnog detektiva.

TT 77 kg, TV 194 cm, RR 132/76, p: 82/min, dobrog općeg stanja. Do sada nije teže bolovao, nije imao ozljeda na radu, ni profesionalnih bolesti. Ne boluje od kroničnih bolesti, u djetinjstvu tonzilektomiran, ne uzima lijekove, alergije negira. Ne puši, ne pije alkohol, ne konzumira droge. Obiteljska anamneza: otac boluje od povišenog krvnog tlaka, majka ima šećernu bolest tipa 2. Potvrda obiteljskog liječnika: nije bolovao od

kroničnih i zaraznih bolesti. Status u granicama normale, bez patoloških odstupanja.

Laboratorijski nalazi: uredni. EKG: sinus ritam 80/min, spirometrija: uredna. Audiometrija u granicama normale. RTG srca i pluća: bez osobitosti. Klinički pregled okuliste, otorinolaringologa, psihijatra, neurologa, kao i psihološko testiranje u granicama normale.

Mišljenje: liječničkim pregledom specijaliste medicine rada i sporta i ostalih potrebnih specijalista utvrđeno je da pacijent zadovoljava sve zdravstvene uvjete za rad na poslovima privatnog detektiva.

Ocjena radne sposobnosti bila je: sposoban za radno mjesto privatnog detektiva.

RASPRAVA I ZAKLJUČAK

Postoje brojne bolesti, posebno iz područja neurologije, psihijatrije, endokrinologije, kao i bolesti mišićno-koštanog sustava koje predstavljaju prepreku za obavljanje ovog posla te uzrokuju nesposobnost za rad. Posebno je potrebno obratiti pozornost na neurološke bolesti epilepsiju, bolesti koje dovode do nesvjestice i akutni i kronični moždani sindrom. Psihijatrijski poremećaji: endogene i funkcionalne psihoze, paranoidna i reaktivna stanja, posttraumatski stresni sindrom, sklonost paničnim napadajima, pokušaji suicida, duševna zaostalost, anksioznost, emocionalna nezrelost, izrazita agresivnost te sklonost alkoholizmu i drogama predstavljaju kontraindikacije za ovo zanimanje.

Giht, hiper i hipofunkcije štitnjače, hipofize i nadbubrežnih žlijezda, sve bolesti i disfunkcije sustava spolnih hormona, izrazite i dugotrajne anemije, kao i poremećaji koagulacije, također, predstavljaju kontraindikaciju za rad u ovoj struci.

Skolioze i kifoze koje onemogućuju urednu funkciju kralježnice, degenerativne bolesti (spon-

diloza, artroza, artropatija, osteopatija i sl.), habitualne luksacije velikih zglobova (neizliječene), ozljede koljena (meniskusa ili ligamenta) s nestabilnošću koljena; prolaps intervertebralnog diska sa smetnjama); ankiloze i kontrakture, urođene ili stečene anomalije šake koje utječu na normalnu funkciju ruke; urođene ili stečene anomalije stopala koje utječu na normalnu funkciju noge, ostale bolesti lokomotornog sustava mogu ograničiti i time onemogućiti kandidata za rad na radnom mjestu privatnog detektiva.

Ove brojne kontraindikacije selektiraju radnike za zanimanje privatnog detektiva. Vrlo su visoki psihofizički zahtjevi koje nameće ovo zanimanje. S obzirom na sve veće potrebe za ovim zanimanjem u profesionalnom i privatnom smislu i beneficiranog radnog staža zaposlenika iz policijske i kriminalističke struke, koji najčešće traže takve preglede i zapošljavaju se na takvim radnim mjestima, za očekivati je sve veći broj ovih pregleda u ambulantama medicine rada i sporta. Pravilnik koji definira ove preglede, definira preglede prema zahtjevima zaštitara te bi ga prema zahtjevima današnjeg vremena i obima posla, koji se sve više mijenja i proširuje na različite djelatnosti, trebalo nadopuniti i prilagoditi poslovima privatnih detektiva. Pravilnik nalaže preglede specijalista drugih struka: okuliste, otorinolaringologa, neuropsihijatra, ali možda ne zahtijeva dovoljno dijagnostičkih postupaka za mišićno-koštane poremećaje koji predstavljaju zapreku za obavljanje ovog posla. Navedeni poremećaji, koji predstavljaju kontraindikaciju za ovo zanimanje, rezultat su kroničnih degenerativnih promjena koje se javljaju u kasnijoj životnoj dobi te bi trebalo odrediti dobnu granicu za obavljanje ovog posla, jer su za ovaj posao potrebne dobre psihomotorne sposobnosti.

Posao privatnog detektiva zanimljivo je i specifično zanimanje koje bi trebalo definirati posebnim pravilnikom i odvojiti od poslova zaštitara te preciznije definirati rizike za poslove i zadatke detektivske struke.

*Renata Ecimović Nemarnik, dr. med., univ. mag. med.,
spec. med. rada i sporta, spec. obiteljske medicine
Dom zdravlja Zagreb Zapad, Zagreb*